

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi/ Kırşehir Ahi Evran University

Sağlık Bilimleri Dergisi/ Journal of Health Sciences

Cilt/Volume: 8 Sayı/Issue: 3 Yıl/Year: 2024

E-ISSN: 2791-7754

Araştırma Makalesi/Research Article

AIDS HAKKINDA BİLDİKLERİMİZ: BİR ÜNİVERSİTE ÖRNEĞİ

WHAT WE KNOW ABOUT AIDS: AN UNIVERSITY EXAMPLE

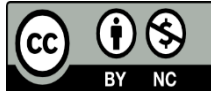
Demet GÜNEŞ¹ Necla KASIMOĞLU¹ Sebahat ATALIKOĞLU BAŞKAN¹ Sevinç KÖSE TUNCER²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Erzincan, Türkiye.

² Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Erzincan, Türkiye.

Geliş tarihi/ Date of receipt:	ÖZET	ABSTRACT
25 Eki 2023	<p>Tanımlayıcı nitelikteki araştırma, üniversite öğrencilerinin AIDS hakkında bilgi ve tutumunu değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Eğitim, İlahiyat, Sağlık Bilimleri, Mühendislik, Hukuk, Spor Bilimleri, Eczacılık, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde Ekim 2021 – Mart 2022 tarihleri arasında öğrenim gören 9270 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma örneklemini 1381 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, tanımlayıcı bilgi formu ve AIDS Bilgi ve Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %62.9'u kadın, %70.4'ü 18-21 yaş aralığında olup %87.8'sinin AIDS hakkında eğitim almadığı belirlenmiştir. AIDS bilgi ölçeği puan ortalamasının 55.82±10.82 olduğu, AIDS tutum ölçeği puan ortalamasının 8.69±4.83 olduğu saptanmıştır. Katılımcıların, cinsiyet, yaş, fakülte, sınıf düzeyi, AIDS hakkında eğitim alma ile AIDS bilgi puanı arasında, cinsiyet ve sınıf düzeyi ile de AIDS tutum ölçeği arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Öğrencilerin AIDS'e yönelik bilgi düzeylerinin düşük düzeyde ve AIDS'e yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Konuyla ilgili olarak eğitim müfredatlarında cinsel sağlık veya bulaşıcı hastalıklara yönelik derslerin entegre edilmesi önerilir.</p>	<p>The descriptive study was conducted to evaluate the knowledge and attitude of university students about AIDS. The research is descriptive in nature. The population of the research consisted of 9270 students studying at the Faculties of Education, Theology, Health Sciences, Engineering, Law, Sports Sciences, Pharmacy, Economics and Administrative Sciences between October 2021 and March 2022. The research sample consisted of 1381 students. Data were collected using descriptive information form and AIDS Knowledge and Attitude Scale. It was determined that in the study 62.9% of the students participating were women, 70.4% are between the ages of 18-21, and 87.8% did not receive training about AIDS. The mean score of the AIDS Information Scale was 55.82 ± 10.82, and the average of the AIDS attitude scale was 8.69 ± 4.83. Participants have a significant relationship between gender, faculty, class level, training about AIDS and AIDS information score, gender and class level and AIDS attitude scale (p<0.05). It was determined that students' knowledge levels about AIDS were low and their attitudes towards AIDS were positive. It is recommended to integrate courses on sexual health or infectious diseases in the education curricula.</p>
Kabul tarihi/Date of acceptance: 09 May 2024		
Anahtar kelimeler: AIDS, Bilgi, Tutum, Üniversite		
Keywords: AIDS, Information, Attitude, University.		
Sorumlu yazar/Corresponding author: dgunes@erzincan.edu.tr		

Atıf için/To cite: Güneş, D., Kasımoğlu, N., Atalikoğlu Başkan, S., & Köse Tuncer, S. (2024). AIDS hakkında bildiklerimiz: Bir üniversite örneği. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 8(3), 263-277.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution NonCommercial 4.0 International License.

GİRİŞ

Dünyada önemli bir halk sağlığı sorunu olan Edinilmiş İmmün Yetmezlik Sendromu - Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS), HIV virüsünün (İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü-Human Immunodeficiency Virus) neden olduğu, bağışıklık sistemini enfeksiyonlara ve kanser gibi hastalıklara karşı zayıflatan, kronik ve yaşamı tehdit eden bir hastalıktır (Aydoğdu ve ark., 2020; Bozkurt & Bayırlı Turan, 2020). Birleşmiş Milletler HIV/AIDS Ortak Programı (UNAIDS), 2021 yılında dünya çapında 38.4 milyon kişinin HIV ile yaşadığını, 1.5 milyon kişinin yeni enfekte olduğunu ve 650.000 kişinin HIV hastalığı nedeni ile öldüğünü belirtmektedir (UNAIDS, 2022). Ülkemizde ise 2021 yılında HIV virüsü ile enfekte 2922 kişi ve 80 AIDS vakası olmak üzere toplam 3002 kişi olduğu ve en sık 25-29 yaş grubunda yer aldığı belirtilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı, 2022).

AIDS, bulaşıcı hastalık olması nedeni ile insanlarda korkuya sebep olarak ön yargılı harekete ve hasta bireylere yönelik ayrımcılığa sebep olmaktadır. Bu nedenle AIDS hastası olan bireyler öfke, sosyal ortamlarda damgalanma, ölüm korkusu, statülerini kaybetme gibi endişeler yaşayabilmekte ve çoğu bu korkular nedeni ile tedavi için hastaneye başvurmaya çekinmektedirler. Ayrıca AIDS ve bulaşma yolları hakkında yetersiz bilgi sahibi olmanın, hastalığın klinik seyrinin kötü olmasının ve ölümcül olma düşüncesinin toplumun ön yargılı davranmasına neden olduğu düşünülmektedir (Özer ve ark., 2018).

AIDS'in başlangıcından bu yana, bu bulaşıcı hastalıkla savaşmanın tek yolu, farkındalığı, bilgiyi artırmak ve toplumun davranışlarını değiştirmek olduğu belirtilmektedir (Bhagavathula ve ark., 2021). Ergenlerin ve genç yetişkinlerin sağlık davranışları ve deneyimleri, AIDS, diğer cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve istenmeyen gebelik riskleri dâhil olmak üzere birçok sonuca katkıda bulunmaktadır. Ergenlik dönemindeki riskli davranışları veya deneyimleri ele alan halk sağlığı müdahaleleri ve yaklaşımları, yaşam boyu cinsel sağlık ve diğer ilgili sağlık sonuçları

üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Okullar ise bu tür müdahaleler için kritik ortamlardır (Wilkins ve ark., 2022).

Özellikle 15-24 yaş arasında yer alan genç yetişkinler AIDS enfeksiyonuna en duyarlı grup arasında yer almaktadır (Dadipoor ve ark., 2020). Cinsel yolla bulaşan enfeksiyon kliniklerine başvuranların ve AIDS pozitif olanların önemli bir kısmının gençlerin oluşturduğu belirtilmektedir. Üniversite öğrencilerinde HIV enfeksiyonu riskini arttıran birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden bazıları akran baskısı, olgunluk eksikliği, alkol ve uyuşturucu kullanımı ve korunmasız cinsel ilişki gibi yüksek riskli davranışlardır (Thakuri & Thapa, 2018).

Cinsel deneyim yaşamadan önce AIDS'e yönelik verilecek eğitiminin özellikle çocuklar ve gençlerin güvenli bir cinsel davranış kazanmalarına, riskli davranışlardan kaçınmalarına ve hastalık konusunda farkındalıklarının artırılmasına olumlu katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin AIDS'e yönelik bilgi ve tutumlarını değerlendirmektir.

Araştırma Soruları

1. Üniversite öğrencilerinin AIDS Bilgi ve Tutum Ölçeği puanı nedir?
2. Üniversite öğrencilerinin AIDS Bilgi ve Tutumunu etkileyen faktörler nelerdir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı tiptedir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye'de bir üniversitenin Eğitim, İlahiyat, Sağlık Bilimleri, Mühendislik, Hukuk, Spor Bilimleri, Eczacılık, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 9270 öğrenci oluşturmuştur. Üniversiteye bağlı tüm lisans düzeyindeki öğrenciler araştırmaya dahil edilmiş olup bir fakültenin yazılı izin alınmadığı için o fakülte'deki öğrenciler örnekleme dahil edilmemiştir. Araştırmada örneklem seçimine

gidilmemiş olup araştırmaya katılmaya gönüllü olan, iletişim engeli bulunmayan, 18 yaş ve üstü olan 1381 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın gücü “G. Power-3.1.9.2” programı kullanılarak hesaplanmıştır. 1381 öğrenci için uygulanan analiz sonucunda $\alpha=0.05$ düzeyinde, etki büyüklüğü 1.6459 olarak bulunmuş ve post-hoc olarak hesaplanan Araştırmanın gücü 1.00 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, tanımlayıcı bilgi formu ve AIDS Bilgi ve Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Tanımlayıcı Bilgi Formu

Tanımlayıcı bilgi formu araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup; öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, öğrenim gördüğü fakülte, sınıf) ve AIDS hakkında eğitim alma durumuna yönelik toplam 5 sorudan oluşmaktadır.

AIDS Bilgi ve AIDS Tutum Ölçekleri

Aydemir ve ark. tarafından 2018 yılında geliştirilmiş ve geçerlik, güvenirlik çalışması yapılmıştır. AIDS Bilgi Ölçeği toplamda 21 madde içermektedir. Ölçek; "Doğru", "Kararsızım" ve "Yanlış" seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçekte 4, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 19. soru ters kodlanmakta olup alınabilecek puanlar 0 ile 21 arasında değişmektedir. Ölçekten alınacak puan yükseldikçe bilgi düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. AIDS Tutum Ölçeği 5’li likert şeklinde olup toplamda 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16 ve 17. sorular ters kodlanmaktadır. Tutum ölçeğinden 17-85 arasında puan alınmakta olup puanın yükselmesi tutumun daha olumlu olduğunu ifade etmektedir (Aydemir ve ark., 2018).

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri Ekim 2021–Mart 2022 tarihleri arasında öğrencilere araştırmacılar tarafından öğrenim görmekte oldukları fakültenin dersliklerinde araştırmanın amacı açıklandıktan sonra veri toplama formlarını dağıtılarak veriler toplanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler olarak yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Sayısal değişkenlerin normallik dağılımı Skewness ve Kurtosis ile değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2014). Normal dağılım gösteren verilerin analizinde independent t testi ve Anova testi, varyansların dağılımı homojen olduğu için ileri analiz olarak da “Least Significant Difference” (LSD) kullanılmıştır. p değeri <0.05 istatistiksel açıdan anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın yapıldığı üniversitenin araştırmaya dahil edilen fakültelerinde eğitim görmekte olan öğrencilere genellenebilir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık ve Spor Bilimleri Etik Kurulu’ndan (27/02/2020 tarihli ve 02/17 sayılı etik kurul onayı) izin alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere, araştırmanın amacına yönelik bilgi verilerek izinleri alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin %62.9’u kadın, %70.4’ü 18-21 yaş aralığında, %21.7’si eğitim fakültesinde öğrenim görmekte, %31.9’u 2. sınıftır. Öğrencilerin %87.8’si AIDS hakkında eğitim almadığını ifade etmiştir. AIDS bilgi puanı ile cinsiyet, yaş, fakülte, sınıf düzeyi, AIDS hakkında eğitim alma durumu arasında istatistik açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Erkek olanların, 21 yaş ve üzeri olanların, eczacılık, hukuk, sağlık bilimleri ve mühendislik fakültelerinde okuyan öğrencilerin, 5. sınıf olanların, AIDS hakkında eğitim alanların AIDS bilgi puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. AIDS tutum ölçeği ile cinsiyet ve sınıf düzeyi arasında anlamlı bir ilişki saptanmış olup ($p<0.05$) kadın cinsiyette olanların ve 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin AIDS tutum puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1

Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre AIDS Bilgi ve Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı

	n	%	AIDS Bilgi Ölçeği X±SD	AIDS Tutum Ölçeği X±SD
Cinsiyet				
Kadın	869	62.9	8.16±4.79	57.14±10.58
Erkek	512	37.1	9.59±4.76	53.58±10.87
Test ve Önemlilik			t: -5.348 p:0.000	t: 5.981 p:0.000
Yaş				
18-20	972	70.4	8.46±4.81	55.82±10.83
21 yaş ve üzeri	409	29.6	9.24±4.84	55.83±10.81
Test ve Önemlilik			t: -2.749 p:0.006	t: -0.22 p:0.983
Fakülte				
Eğitim Fakültesi	299	21.7	7.57±4.59	54.84±11.24
İlahiyat Fakültesi	137	9.9	5.81±4.18	57.23±8.04
Eczacılık Fakültesi	140	10.1	10.47±4.92	55.91±10.55
Hukuk Fakültesi	141	10.2	9.95±5.07	56.95±11.23
Sağlık Bilimleri Fakültesi	245	17.7	9.62±4.43	55.80±10.80
Mühendislik Fakültesi	96	7.0	10.75±4.76	55.43±10.79
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	169	12.2	8.68±4.79	56.44±12.03
Spor Bilimleri Fakültesi	154	11.2	7.93±4.35	54.94±10.63
Test ve Önemlilik			F: 19.266 p:0.000	F: 1.144 p:0.333
Sınıf				
1. sınıf	414	30.0	7.85±4.79	55.96±9.93
2. sınıf	440	31.9	8.10±4.52	56.90±11.28
3. sınıf	370	26.8	9.73±4.81	54.69±11.06
4. sınıf	129	9.3	9.67±5.07	54.50±11.09
5. sınıf	28	2.0	12.35±4.67	57.82±10.10
Test ve Önemlilik			F: 15.040 p:0.000	F: 2.849 p:0.023
AIDS Hakkında Eğitim Alma Durumu				
Evet	168	12.2	11.62±4.75	55.80±11.08
Hayır	1213	87.8	8.29±4.70	55.82±10.79
Test ve Önemlilik			t: 8.589 p:0.000	t: -0.026 p:0.979

t: Bağımsız gruplarda t testi, F: Anova testi

Bu araştırmada AIDS bilgi leği puan ortalamasının 55.82 ± 10.82 olduğu, AIDS tutum leği puan ortalamasının 8.69 ± 4.83 olduğu Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2

Katılımcıların AIDS Bilgi ve Tutum leği Puan Ortalamalarının Dağılımı

	Min.	Max.	X \pm SD
AIDS Bilgi leği	.00	21.00	8.69 \pm 4.83
AIDS Tutum leği	17.00	84.00	55.82 \pm 10.82

Min-Max: Minimum-Maksimum, X: Ortalama, SD: Standart sapma

TARTIşMA

Dünyada ve ülkemizde özellikle ergenler ve genç yetişkinlerde yaygınlığı giderek artan AIDS, bağışıklık sisteminin zayıflaması, bireyden bireye bulaşabilmesi, kişisel sonuçlarının ağır olması, geniş kitlelere yayılabilmesi, sağlık ve sosyoekonomik yönden yükünün ağır olması nedeni ile önemli bir halk sağlığı sorunudur (Müderris ve ark., 2022; T.C. Sağlık Bakanlığı, 2019). Üniversite ğrencilerinin AIDS’e yönelik bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada, niversite ğrencilerinin AIDS bilgi düzeyinin düşük düzeyde olduğu, AIDS’e yönelik tutumunun ise olumlu olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Solmaz Avcıkurt’un niversite ğrencilerinde yapmış olduğu bir çalışmada, ğrencilerin AIDS hakkında bilgi düzeylerinin yeterli olduğu ve olumlu bir tutum sergiledikleri belirlenmiştir (Solmaz Avcıkurt, 2014). Üniversite 1. sınıf öğrencileri ile yapılan benzer bir çalışmada ise ğrencilerin AIDS’e yönelik bilgi ve tutumlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Kanal, 2020). Üniversite ğrencileri ile yapılan başka bir araştırmada ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun AIDS yönelik bilgi düzeyinin yüksek ve tutumlarının ise olumlu olduğu (%87.8) belirlenmiştir (Andrew ve ark., 2020). Babaoğlu ve arkadaşlarının yapmış olduğu bir çalışmada hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan ğrencilerin AIDS’e yönelik bilgi düzeyinin orta seviyede olduğu belirlenmiştir (Babaoğlu ve ark., 2018). Yapılan bir meta-analizde

katılımcıların bilgi düzeyinin %75 olduğu ve %40'ının olumsuz tutum sergilediği belirlenmiştir (Bhagavathula ve ark., 2021). Üniversite öğrencilerinin AIDS tutumlarını değerlendirmek amacıyla yapılan bir çalışmada öğrencilerin AIDS ile yaşayan bireylere karşı damgalayıcı ve ayrımcı tutumlarının yüksek olduğu (Kanoa ve ark., 2015), öğrencilerin çoğunluğunun AIDS ile yaşayan bireylere karşı olumsuz tutum gösterdiği bildirilmiştir (Haroun ve ark., 2016). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin AIDS ile yaşayan bireylere yönelik tutumun incelendiği bir çalışmada ise öğrencilerin çoğunluğunun olumsuz tutum sergilendiği belirlenmiştir (Yağma ve ark., 2018). Sağlık alanındaki gelişmeler paralelinde Sağlık Bakanlığı'nın bulaşıcı hastalıklar konusunda farkındalık girişimlerinin fazla olması, sosyal medya ve internet kullanımının yaygın olmasına paralel olarak gençlerin sağlık ile ilgili verilere ulaşımındaki kolaylıkların bu sonucu etkileyebileceği düşünülmektedir.

Araştırmada cinsiyetin AIDS bilgi ve tutum düzeyini etkilediği, erkek öğrencilerinin bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu ve kadın öğrencilerin ise daha olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmada kadın cinsiyette olanların AIDS bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu (Tavoosi ve ark., 2004) ve AIDS'e yönelik daha fazla olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir (Bahadır Yılmaz & Yüksel, 2020). Yapılan benzer çalışmalarda ise cinsiyet değişkeninin AIDS'e yönelik bilgi düzeyini etkilemediği; kadın öğrencilerin AIDS'e yönelik olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir (Andrew ve ark., 2020; Kanal, 2020). Araştırma bulgusunun aksine Limaye ve arkadaşlarının üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada ise cinsiyet faktörünün AIDS'e yönelik bilgi ve tutum düzeyini etkilemediği saptanmıştır (Limaye ve ark., 2019). HIV enfeksiyonunun kadınlara geçişi biyolojik ve hormonal farklılıklar nedeniyle erkeklere göre daha fazladır (Kumbasar Karaosmanoğlu, 2018). Erkeklerde korunma yöntemlerinin kendi inisiyatiflerinde olması, farklı cinsel yönelimlerinin olması, ekonomik nedenler, erkeklerin çok eşliliği daha çok tercih

etmesi gibi nedenlere bağlı olarak erkeklerin AIDS hakkında bilgi düzeyinin yüksek olduğu düşünölmektedir (Çayır & Beji Kızılkaya, 2016).

Araştırmada yaşın AIDS bilgi düzeyini etkilediği yaş arttıka bilgi düzeyinin arttığı, tutumu ise etkilemediği belirlenmiştir (Tablo 1). Araştırma bulgusuna benzer şekilde yapılan bir çalışmada yaş faktörünün öğrencilerin AIDS'e yönelik bilgi düzeyini etkilediği fakat tutum üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir (Bahadır Yılmaz & Yüksel, 2020). Babaoğlu'nun üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu bir çalışmada ise yaş faktörünün AIDS'e yönelik bilgi düzeyini etkilediği, 21 yaş ve üzeri öğrencilerin AIDS'e yönelik bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Babaoğlu ve ark., 2018). Yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin yaşı ile HIV/AIDS'e ilişkin bilgi durumlarından genel bilgi, bulaşma yolları ve tutum arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Solmaz Avcıkurt, 2014). Üniversite öğrencilerinde yapılan başka bir çalışmada ise 18 yaş ve altı öğrencilerin AIDS'e yönelik bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu ve yaşın AIDS'e yönelik tutumu etkilemediği belirlenmiştir (Kanal, 2020).

Katılımcıların eğitim öğretime devam ettiği faköldenin AIDS hakkında bilgi durumunu etkilediği eczacılık, hukuk, sağlık bilimleri ve mühendislik bölümünde okuyan öğrencilerin bilgi düzeyi puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin AIDS hakkında bilgi puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Müderriş ve ark., 2022). Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada ise tıp faköltesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin AIDS'e yönelik bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Kanal, 2020). Yapılan araştırmalarda (Kanal, 2020; Müderriş ve ark., 2022). Sağlık alanında okuyan öğrencilerin AIDS' e yönelik Bilgi düzeylerinin yüksek olmasına karşılık araştırma bulgularımızda sağlık dışında okuyan faköltelerin bilgi puanlarının daha yüksek olmasının sağlık alanı ile ilgili her türlü bilgiye erişimde ulaşılabilirliğin kolay olmasından kaynaklı olabileceği düşünölmektedir.

Sınıf düzeyine göre bakıldığında öğrencilerin sınıf düzeyinin AIDS bilgi ve tutum düzeyini etkilediği; 5. sınıf öğrencilerinin bilgi puan ortalamalarının, diğer sınıflardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada 3 ve 4. sınıfların bilgi düzeyi puanı diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Babaoğlu ve ark., 2018). Yapılan başka bir çalışmada da, 4. sınıf öğrencilerinin bilgi ve tutum puanlarının 2. ve 3. sınıflara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bahadır Yılmaz ve ark., 2021). Araştırma kapsamına alınan ve 5. Sınıfta okuyan öğrencilerin Eczacılık bölümünde okuyan öğrencilerin oluşturması, bölümlerinin sağlık ile alakalı olması nedeniyle bilgilerinin daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların AIDS hakkında eğitim alma durumunun AIDS bilgi puanını etkilediği, eğitim alanların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulgusuna benzer şekilde yapılan bir çalışmada da AIDS hakkında eğitim alanların AIDS bilgi ve tutum puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bahadır Yılmaz ve ark., 2021). Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada ise cinsel sağlıkla ilgili eğitim alan öğrencilerin AIDS'e yönelik bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Kanal, 2020). Cinsel sağlık eğitimi yaşam boyu sürmesi gereken bir eğitim sürecidir. Cinsel sağlık eğitimi, bireylere aile yaşamı, gebelik, büyüme, gelişme, aile planlaması, cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında doğru bilgiyi sağlamayı amaçlamaktadır (Çayır & Beji Kızılkaya, 2016). Bu nedenle araştırma bulgularına paralel olarak AIDS hakkında daha önce eğitim alan bireylerin bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin AIDS'e yönelik bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada öğrencilerin AIDS bilgi düzeyinin düşük, AIDS'e yönelik tutumunun ise olumlu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyet, yaş, fakülte, sınıf düzeyi, AIDS hakkında eğitim alma durumu faktörlerinin AIDS'e yönelik bilgi düzeyini; cinsiyet ve sınıf düzeyinin ise AIDS'e yönelik tutumu etkileyen faktörler olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda

öğrencilerin AIDS'e yönelik bilgi düzeylerini artırmak ve olumlu tutumları geliştirmek için özellikle lise ve üniversite eğitim programlarına cinsel sağlık veya bulaşıcı hastalıklara yönelik derslerin entegre edilmesi, riskli grupların belirlenerek bu gruplara gerekli girişimlerin planlanması ve uygulanması önerilmektedir. Ayrıca sosyal medya ve dijital ortamların AIDS'e yönelik farkındalık kazandırılması amacıyla kullanılması ve bu farkındalık kazandırma girişimlerinin sürekliliğinin sağlanması ve yapılacak olan çalışmaların farklı örneklem gruplarıyla (önlisans düzeyinde eğitim gören, adölesan) planlanması önerilmektedir.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmanın yapılabilmesi için Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık ve Spor Bilimleri Etik Kurulu'ndan (27/02/2020 tarihli ve 02/17 sayılı etik kurul onayı) izin alınmıştır.

YAZAR KATKI ORANI

Fikir/kavram: DG, NK, SAB, SKT; Tasarım: DG, NK, SAB, SKT; Veri toplama: DG, NK, SAB, SKT; Veri işleme: DG, NK, SAB, SKT; Analiz ve/veya yorum: DG, NK, SAB, SKT; Kaynak tarama: DG, NK, SAB, SKT; Makalenin yazımı: DG, NK, SAB, SKT; Eleştirel inceleme: DG, NK, SAB, SKT.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

FİNANSAL DESTEK

Herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

HAKEM DEĞERLENDİRMESİ

Dış bağımsız.

KAYNAKLAR

Andrew, P. O., Bhuiyan, A. R., Sung, J. H., Mawson, A., & Shahbazi, M. (2020). Association between HIV/AIDS knowledge and attitudes among african american undergraduate

- students in Jackson, Mississippi. *Asian Journal of Research in Infectious Diseases*, 29–40. <https://doi.org/10.9734/ajrid/2020/v3i230124>
- Aydemir, N., Yakın, İ., & Arslan, H. S. (2018). Developing AIDS knowledge and AIDS attitude scales and assessing their reliability and validity. *Psikoloji Çalışmaları*, 38(1), 73–93. <https://doi.org/10.26650/SP409425>
- Aydoğdu, S., Polat, Ü., & Güngör, C. (2020). HIV/AIDS hastalarında öz yönetim ve uyum davranışları. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 2(3). <https://doi.org/10.48071/sbuhemsirelik.696645>
- Babaoğlu, Ü. T., Demir, G., & Biçer, S. (2018). Assessment of the Knowledge Level of Students of Department of Nursing About HIV / AIDS and Attitudes Toward it. *Bozok Tıp Dergisi*, 8(1), 18–24.
- Bahadır Yılmaz, E., Vuran, A., & Aşan, K. (2021). The Factors affecting the knowledge and attitudes of midwifery students about AIDS. *Turkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History*, 29(2), 215–222. <https://doi.org/10.5336/mdethic.2020-79545>
- Bahadır Yılmaz, E., & Yüksel, A. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeyleri ve tutumları. *The Journal of Social Science*, 4(7), 196-210. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.668297>
- Bhagavathula, A. S., Clark, C. C. T., Sharma, R., Chhabra, M., Vidyasagar, K., & Chattu, V. K. (2021). Knowledge and attitude towards HIV/AIDS in India: A systematic review and meta-analysis of 47 studies from 2010-2020. *Health Promotion Perspectives*, 11(2), 148–160. <https://doi.org/10.34172/hpp.2021.19>
- Bozkurt, O., & Bayırlı Turan, D. (2020). Evaluation of HIV/AIDS information and stigmatization level and related factors. *Journal of Psychiatric Nursing*, 11(1), 41–48. <https://doi.org/10.14744/phd.2020.88156>
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi Yayınları.

- Çayır, G., & Beji Kızılkaya, N. (2016). Cinsel sağlık eğitimi. *Cinsel Sağlık Eğitimi*, 3, 231–240. <https://doi.org/10.14527/9786053185956>
- Dadipoor, S., Ghaffari, M., & Safari-Moradabadi, A. (2020). University students and AIDS: a systematic review of knowledge, attitudes towards AIDS in Iran. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 861–871. <https://doi.org/10.1080/02673843.2020.1758173>
- Haroun, D., El Saleh, O., Wood, L., Mechli, R., Al Marzouqi, N., & Anouti, S. (2016). Assessing Knowledge of, and Attitudes to, HIV/AIDS among University Students in the United Arab Emirates. *PLOS ONE*, 11(2), e0149920. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0149920>
- Kanal, H. E. Ş. (2020). *Ankara'da bir üniversitenin bazı fakültelerindeki dönem öğrencilerinin AIDS'e yönelik bilgi düzeyleri, tutumları ve ilişkili etmenler* (Yayın No. 633947) [Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kanoa, B. J., AbuNada, O. S., El-Sakka, M. A., Kariri, M. A., & Al-Hindi, A. I. (2015). A survey on the knowledge and attitudes among the students of Al-Azhar University to HIV/AIDS, the Gaza Strip-Palestine. *Turkish Journal Public Health*, 13(3), 217. <https://doi.org/10.20518/thsd.50060>
- Kumbasar Karaosmanoğlu, H. (2018). Gender-based view of HIV infection: Women and HIV. *Flora the Journal of Infectious Diseases and Clinical Microbiology*, 23(3), 95–101. <https://doi.org/10.5578/flora.67191>
- Limaye, D., Fortwengel, G., Limaye, V., Bhasi, A., Dhule, A., Dugane, R., Borkar, A., Pitani, R. S., Sathe, S., & Kapadi, A. (2019). A study to assess knowledge and attitude towards

- HIV among students from Mumbai university. *International Journal of Research in Medical Sciences*, 7(6), 1999. <https://doi.org/10.18203/2320-6012.ijrms20192158>
- Müderriş, T., Altıok, M., & Hızlı, K. (2022). Evaluation of university students' knowledge, attitudes and behaviors about HIV/AIDS, Gonorrhoea and Genital Herpes. *Forbes Journal of Medicine*, 3(1), 39–45. <https://doi.org/10.4274/forbes.galenos.2021.35220>
- Özer, A., Reyhan, Ç., & Ali, Y. (2018). HIV/AIDS: Güncel Yaklaşımlar. *Tıp Fakültesi Klinikleri*, 1(38), 19–31.
- Solmaz Avcıkurt, A. (2014). Evolution of knowledge and attitudes on HIV/AIDS of Balıkesir university student. *Balıkesir Health Sciences Journal*, 3(2), 79–86. <https://doi.org/10.5505/bsbd.2014.83703>
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2019). *Türkiye HIV/AIDS Kontrol Programı 2019-2024*. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/Bulasici-hastaliklar-db/hastaliklar/HIV-ADS/Tani-Tedavi_Rehberi/HIV_AIDS_Kontrol_Programi.pdf
- T.C. Sağlık Bakanlığı Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı. (2022). *HIV-AIDS İstatistik*. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasici-hastaliklar/hiv-aids/hiv-aids-liste/hiv-aids-istatistik.html>
- Tavoosi, A., Zaferani, A., Enzevaei, A., Tajik, P., & Ahmadinezhad, Z. (2004). Knowledge and attitude towards HIV/AIDS among Iranian students. *BMC Public Health*, 4(1), 17. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-4-17>
- Thakuri, D. S., & Thapa, C. B. (2018). Knowledge, attitude and perception regarding HIV/AIDS among postgraduate students of university of Pune. *International Journal Of Community Medicine And Public Health*, 5(5), 1750. <https://doi.org/10.18203/2394-6040.ijcmph20181681>
- UNAIDS. (2022). *Küresel HIV istatistikleri*. https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/2022-global-aids-update_en.pdf

- Wilkins, N. J., Rasberry, C., Liddon, N., Szucs, L. E., Johns, M., Leonard, S., Goss, S. J., & Oglesby, H. (2022). Addressing HIV/Sexually Transmitted Diseases and Pregnancy Prevention Through Schools: An Approach for Strengthening Education, Health Services, and School Environments That Promote Adolescent Sexual Health and Well-Being. *Journal of Adolescent Health, 70*(4), 540–549. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2021.05.017>
- Yağma, N. M., Tekin, H. H., & MM, S. (2018). Level of knowledge and attitude towards HIV/AIDS among undergraduate students in Konya Turkey. *Journal of Community Medicine & Health Education, 8*(4), 1000624. <https://doi.org/10.4172/2161-0711.1000624>